

’t IS OOK MAAR DOODGAAN

*Een Vlaamse familiesaga
in de lange twintigste eeuw*

JAN AERTSEN

WWW.KRITAK.BE
Kritak maakt deel uit van Uitgeverij Lannoo nv

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielst, en Jan Aertsen, 2022

Boekverzorging: Tinxz (Filip Coopman)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle foto's komen uit het familiearchief van de familie Aertsen, die ook de rechten bezit.

Bij de samenstelling van dit boek hebben wij illustraties ontleend waarvan wij de bron niet hebben kunnen achterhalen. Mogelijke rechthebbenden kunnen zich tot de uitgever wenden.

D/2022/45/139
ISBN 978 94 0148 424 4
NUR 402

't IS OOK MAAR DOODGAAN

*Een Vlaamse familiesaga
in de lange twintigste eeuw*

JAN AERTSEN

KRITAK

OPGEDRAGEN AAN MIE, TREES EN LIEF.

STRAFFE VROUWEN IN DE LOMMER.

INHOUD

VOORAF	13
VADER EN ZOON	17
JANUARI 2014. DE UITVAART VAN VADER	19
ZOEKEN	23
IN DE JAREN 60. EEN JEUGDLIEF MET EEN GEEL BOEKJE	25
DE JONGE KEES	35
1899. KEES EN DE NOTARIS	37
1906. KEES OP VRIJERSPAD	40
1910. KEES EN DE KLEIN PATATTEN	44
GEERT EN SUS	47
GEERT AERTSEN (1804-1887) EN DE VOORUITGANG	49
SUS VAN GEERTJES (1841-1925)	52
KEES EN MIE	55
1917. KEES VOERT OORLOG AAN BRUG NEGEN	57
ACHTERAF	62
1935. KEES KOOPT EEN BOERDERIJ	63
1937. KEES EN MIE BEGRAVEN HUN DOCHTER	67
1939. MIE LEUNT ACHTERUIT EN KIJKT ACHTEROM	73

HOE GOD VERDWEEN UIT LOENHOUT	79
EN HOE DOOR DE GROOTE OORLOG GOD	
EEN HERKANSING KREEG	84
VERWARRENDE JAREN TUSSEN TWEE OORLOGEN	87
OORLOG IN HET DORP.....	91
VRIJDAG 10 MEI 1940. NAAR 'T FRONT?	93
KEES EN DE CORPORATIE	98
DE BOER, DE GEMEENTESECRETARIS EN DE KLEERMAKER ...	101
1943. MOORD IN HET OOSTENEIND.....	103
JANUARI 1944. LIEFDE EN LEED IN ÉÉN WEEK	109
FONS EN TREES	115
NA DE OORLOG. FLIRTEN MET DE VOORUITGANG.....	116
DE WONDEREN VAN EXPO '58	123
1960. OVER HET DOPPEN VAN ERWTEN	127
1960. EEN VERJAARDAGSOPSTEL	131
NOG MEER 1960. BOEREN MAKEN REVOLUTIE.....	135
EEN PAAR JAAR LATER.....	137
JAREN '60. BRAZILIAANSE BEGEERTE	139
HOE GOD VERDWEEN UIT LOENHOUT.	
NU VOORGOED.....	145
JAN EN LIEF	155
1973. HET LINKSE MOERAS	157
1969. IN EIGEN VOET SCHIETEN	162
1978. PIONIEREN IN AFRIKA	167
3 JANUARI 1979. VUIL BOTTEN EN DUBBELDOELKOEIEN	170
NOVEMBER 2007. NAZI'S IN DELHI	174

MOEDER EN ZOON	179
MOEDERS DEPRESSIE. IEDER ZIJN WAARHEID	181
1981. MISOTTEN EN MEAT LOAF	186
1986. TSJERNOBYL IN TIENEN	189
JULI 2001. VERDRONKEN VLINDER	194
NOVEMBER 1913. KEES KRIJGT SLAAG	203
't IS OOK MAAR DOODGAAN	205
JANUARI 2014. DE BOER DIE STERFT	207
SEPTEMBER 1944. IEDER ZIJN TRAUMA.....	210
OKTOBER 1944. DE TANKOORLOG	217
ZOALS EEN TROUWE HOND. DE DOOD VAN MIE.....	222
'DIT VERHAAL MOET VAN MIJN HART'	225
DOOD, BLIJF BUITEN	231
2015. HET SCHEMERT VANAF AKEN.....	233
2019. DE MAAT VAN DE STILTE	238
EPILOOG	245
DANKWOORD EN BRONNEN	247
WOORDENLIJST	249

Vader

Nacht. De hoeve gesloten.
Waakhonden hielden het erf in bedwang.
In de stal werd een ketting verschoven,
een kras op de stilte. Ik luisterde bang.

Alles scheen in zichzelf te geloven,
de kamer kwam los uit het grote verband.
De nacht bewoog. Ik kon het niet horen.
Vermoedens hielden de ruiten zwart.

Toen stak een stem het donker over,
vrolijk geblaf beet de stilte kapot.
Ik zag, de ogen gesloten:
hij waterde, wijdbeens, standbeeld van God.

CHARLES DUCAL, uit *De hertog en ik*

VOORAF

IK BEN EEN ZONDAGSKIND, OP de wereld gezet op woensdag 14 september 1950. Thuis op de boerderij in Loenhout geboren, maar direct wereldbekend in de rest van de Kempen, want een uur later schalde door de luidspreker van de veeprijkskamp in Hoogstraten: 'Fons Aertsen wordt aan de microfoon gevraagd, hij is de kersverse vader van een flinke zoon.'

Er volgde geen applaus, want de luidsprekers van toen kraakten meer dan dat ze versterkten en boeren met prijsvee zijn mannen. Die hebben geen tijd voor sentiment. De stier Gaspard, vaders trots nochtans, werd maar vijfde.

Ik dobberde en kabbelde, als vierde jongen van acht kinderen, rustig door schoolklassen en waterplassen, werd als 'klein Janneke' nooit gepest, glipte overal tussendoor. Ik kende al vroeg mijn grootste talent: mezelf gelukkig maken en, als het kon, mensen daarin meesleuren.

Als zondagskind dat later zelf vader en grootvader werd, stond ik in steile bewondering voor mijn vader, voor pionierende boeren en voor durvers in de landbouw. Die bewondering zou nooit meer overgaan.

Bij verschillende emotionele gebeurtenissen in mijn leven werd ik teruggegooid naar vroeger en werd ik weer 'Jan van Fons van Kees van Sus van Geertjes'. Wie waren die durvers

die mij voorafgingen? Gaven ze hun durf door? Waren ze echt nooit bang of droef? Over mijn vader Fons wist en weet ik veel, over zijn vader al veel minder, over nog verder terug wist ik helemaal niks, amper een foto was er uit die tijd.

Ik ben gaan zoeken naar de geschiedenis van die ondernemende mannen en hun nog straffere vrouwen. En zo kwam ik geregeld bij mezelf uit. Het verhaal dat uit die zoektocht tevoorschijn kwam, staat in dit boek. Het is het verhaal van één Kempisch boerengeslacht, maar het is tegelijk het verhaal van zoveel families in Vlaanderen en Nederland waarin de boerderij generaties lang de spil van het bestaan vormde.

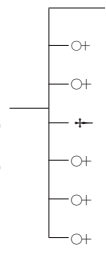
Een boek als dit kon ik niet in al te glad Standaardnederlands schrijven. Veel woorden en uitdrukkingen zijn algemeen Vlaams, andere zijn beperkt tot de Kempen, sommige zijn typisch voor Loenhout of zelfs uitgevonden in de Beirestraat. Voor wie er nood aan heeft staat achter in het boek een verklarende woordenlijst van de cursief gedrukte termen.

Aertsen ..... **Quirijnen** ..... **De Jongh** ..... **Schrauwen**

Geertjes ..... **Geert & Catharina**

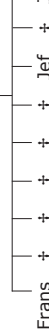
Sus ..... **Frans (Sus) & Adriana**

Kees Q. & Trien (*uit de bossen*)

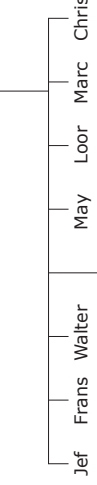

Kees ..... **Corneel (Kees) & Maria (Mie)**

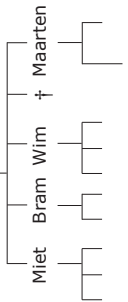

Adriaan (Jaan) De Jongh & Maria (Mie) S.
1896 - 1943

Fons ..... **Alfons (Fons) & Theresia (Trees) De Jongh**

Jan (**IK**) ..... **Jan & Lief Bresseleers**

Fons

VADER EN ZOON

JANUARI 2014. DE UITVAART VAN VADER

Ik schuifel mee naar buiten. Eindelijk frisse lucht. Ik voel me als een leeggelopen ballon. Ik heb zin in een sigaret, in sloten alcohol, vagelijk ook in seks. Ik heb zojuist de grootste lofrede uit mijn leven afgestoken, op de man-zonder-vrees die mijn vader was. Maar ik klonk hol, dat gevoel heb ik toch. Zussen en nichten en ander schoon volk tikken me zachtjes aan en fluisteren 'dat het schoon was.' Het doet me niks.

Gisteren vond ik mijn tekst nog ijzersterk, maar tijdens de uitvaart vond ik hem bij vlagen leeg klinken, alsof ik een heiligenleven beschreef. Nu voel ik me als een puistige puber die zonder nadenken een blinde liefdesbrief heeft verstuurd en 's anderendaags kwaad is op zichzelf om de platte adoratie voor zijn lief. Wie schrijft er nog liefdesbrieven? Jongen toch.

Na de uitvaart hokken we in groepjes bijeen op het bordes van het kasteel, het kasteel dat mijn ondernemende vader ooit kocht en helemaal opknapte. Grote broer Jef rijgt zijn laarzen aan, schudt de urne uit in de strooikoker en schrijdt kaarsrecht door het lange gras naar de rode beuken. Ondertussen speelt Jo op zijn trompet een helder stuk muziek, waardoor iedereen wordt opgetild van de mistige bordesstenen. In de verte horen we de doodsklokken van de kerk. En dat op zondag. Weer een stunt van broer Frans die, via zijn verzekeringsmaatschappij,

een rechtstreekse lijn heeft met God, de koster en zijn klokkenluiders. Jef zigzagt onder de beuken terwijl hij wat er rest van onze vader uitstrooit over de grond. As dwarrelt in wolkjes tussen de bladeren. Een troep eenden vliegt gakkend op.

Het lijkt wel het einde van een duistere Franse film uit de jaren 50, juist voor de aftiteling. Achteraf zal dit heilige moment het begin blijken te zijn van een obsessie, een zoektocht die soms de vorm van een nachtmerrie zal aannemen.

Mijn vader, Fons Aertsen, is hier 90 jaar. Hij loopt kaarsrecht, is geestelijk heel kwiek, leest elke dag twee kranten, schuwt geen dikke boeken en kijkt naar alle duidingsprogramma's op Canvas en 'Den Ollander'.

Na deze magische scène snellen de meer kouwelijke familieleden naar binnen voor de koffietafel. De harde kern volhardt in de kille winterlucht, blaast zijn emoties de lucht in, samen met de rook van eigen of geschooide sigaretten. Ik schiet mijn sigarettenpeuk meters ver weg in het gras. Ik wil me ook binnen